

Radosław Szymański

Scenariusz zajęć zintegrowanych dla klasy III szkoły podstawowej o prawach człowieka

---

Nauczyciel i Szkoła 1-2 (34-35), 248-253

2007

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Scenariusz zajęć zintegrowanych dla klasy III szkoły podstawowej o prawach człowieka

Okręg tematyczny: Bezpieczna szkoła

Temat zajęć: Prawa człowieka

Czas zajęć: 135 minut (3 godziny lekcyjne)

Cele zajęć:

- Zapoznanie uczniów z treścią praw człowieka oraz praw dziecka.
- Przypomnienie uczniom części mowy (rzeczownik, czasownik, przymiotnik).
- Rozwiązywanie zabawy słownej.
- Przygotowania, zapoznanie i wprowadzenie kontraktu klasowego.

Metody nauczania:

- Oswajanie ze sztuką słowa Wiesławy Żuchowskiej.
- Asymilacji wiedzy (pogadanka).
- Samodzielnego dochodzenia do wiedzy (burza mózgów).
- Metody waloryzacyjne.
- Metody praktyczne (ćwiczebne, realizacji zadań wytwórczych).

Formy organizacyjne:

- Grupowe jednolita.
- Indywidualne zróżnicowane.

Literatura pedagogiczna dla nauczycieli:

1. T. GEUDENS, Integracja społeczna (Pakiet szkoleniowy T-kit 8), Warszawa 2000.
2. U. NORMANN, Trening pamięci, Warszawa 2002.
3. W. ŻUCHOWSKA, Oswajanie ze sztuką słowa: początki edukacji literackiej, Warszawa 1992.
4. M. WĘGLIŃSKA, Jak przygotować się do lekcji, Kraków 1997.
5. <http://www.anikino.pl/dzieci.php?s=czytanki&id=47>.

Środki dydaktyczne:

Wzrokowe – plansza „układanka”.

Plan lekcji:

1. Część przygotowawcza, problemowo-ćwiczeniowa:
  - Układanka prawa człowieka.
2. Część podstawowa:
  - Analiza i synteza tekstu.
  - Analiza werbalna utworu.
  - Analiza poza werbalna utworu.
  - Zabawy słowne.
  - Budowa kontraktu klasowego.
3. Część końcowa:
  - Usystematyzowanie i powtórzenie materiału.
  - Omówienie zadania domowego.

Przebieg zajęć

1. Sytuacja przed recepcyjna (wprowadzenie)

Przygotowanie materiałów dydaktycznych:

Należy przygotować kartkę z bloku technicznego, po jednej stronie narysować osobę lub grupę ludzi. Na obrazku należy narysować linie układanki – 5 lub więcej kawałków – i pociąć ją. Odwróć kawałki na drugą stronę i napisać na każdym z nich po jednym artykule (uproszczony, jeżeli trzeba) Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka.

Ćwiczenie:

1. Każdemu uczniowi należy wręczyć po kawałku układanki. Niektórzy mogą dostać dwa kawałki lub więcej w zależności od wielkości grupy. Należy wyjaśnić, że każdy z nich otrzymał jeden lub więcej części, ale potrzeba wszystkich praw, aby z układanki powstał człowiek.
2. Następnie prosimy uczniów, aby w kolejności na głos przeczytali treść prawa znajdującego się na ich kawałku układanki i aby wyjaśnili to prawo (uczniowie mogą dyskutować między sobą na temat prawa).
3. Gdy uczniowie przeczytają już wszystkie prawa, prosimy, aby ułożyli ze wszystkich artykułów osobę. Niech odwrócą elementy układanki na drugą stronę i dopasują poszczególne części do siebie.
4. Gdy uczniowie ułożą obrazek dyskutujemy z nimi co tak naprawdę oznaczają te prawa w praktyce.
5. Każdy z uczniów bierze kawałek układanki do domu.

2. Prezentacja utworu

1. Następuje odczytanie utworu Marcina Brykczyńskiego „O prawach dziecka”

„O prawach dziecka”
Marcin Brykczyński

Niech się wreszcie każdy dowie
I rozpowie w świecie całym
Że dziecko to także człowiek
Tyle że jest mały.
Dlatego ludzie uczeni
Którym za to należą się brawa
Chcąc wielu dzieci los odmienić
Stworzyli dla was mądre prawa.
Więc je, na co dzień i od święta
próbujcie dobrze zapamiętać:

Nikt mnie siłą nie ma prawa zmuszać do niczego
A szczególnie do zrobienia czegoś niedobrego.

Mogę uczyć się wszystkiego, co mnie zaciekawi
I mam prawo sam wybierać, z kim się będę bawić.

Nikt nie może mnie poniżać, krzywdzić, bić, wyzywać
I każdego mogę zawsze na ratunek wzywać.

Jeśli mama albo tata już nie mieszka z nami

Nikt nie może mi zabronić spotkać ich czasami.

Nikt nie może moich listów czytać bez pytania

Mam też prawo do tajemnic i własnego zdania.

Mogę żądać, żeby każdy uznał moje prawa

A gdy różnię się od innych, to jest moja sprawa.

Tak się w wiersze poukładały Prawa dla dzieci na całym świecie

Byście w potrzebie z nich korzystały najlepiej jak umiecie.

3. Analiza werbalna utworu

- a) Kim jest dziecko?
- b) Co należy się uczonym?
- c) Co chcą uczeni?
- d) Co stworzyli uczeni?
- e) Co należy z tymi prawami dziecka robić?
- f) Do czego nie można zmuszać dzieci?
- g) Czego mogą się uczyć dzieci?
- h) Kogo dziecko może wezwać na ratunek?
- i) Z kim nie można zabronić się dziecku?

4. Analiza pozawerbalna tekstu

Prosimy, aby dzieci namalowały farbami plakatomymi na kartkach z bloku rysunkowego jakieś prawo, o którym mowa w wierszu „O prawach dziecka”. Następnie prosimy, aby dziecko zaprezentowało to, co namalowało i omówiło, dlaczego akurat to wybrało i dlaczego to jest według niego ważne.

5. Zabawa słowna

a) Należy tak przestawić podane litery, by powstała z nich nazwa zwierzęcia:

- ILS – lis
- SEIP – pies
- JACZA – zając
- LÓRIKK – królik
- MCHOIK – chomik
- AMOTIHPOP – hipopotam
- RUGANK – kangur
- KASJZZUCAR – jaszczurka
- OŃK – koń
- ORAWK – krowa
- TOK – kot
- OPRINTEZR – nietoperz
- YRSGYT – tygrys.

Czy zwierzęta też mają swoje prawa, czy człowiek i zwierzę ma jakieś wspólne prawo?

b) Używając liter z tekstu wiersza należy wypisać jak najwięcej nazw zwierząt.

c) Z tekstu należy wypisać do tabeli części mowy.

Rzeczownik	Przymiotnik	Czasownik

6. Praca twórcza ucznia

Budowanie kontraktu klasowego.

1. Dzielimy grupę na pięć zespołów pięcioosobowych. Uczestnicy każdej z grup dostają duże arkusze papieru, na których wyłoniony przez nich samych lider będzie zapisywał propozycje. Następnie każdy członek grupy podaje pomysły na to, jakie zasady będą obowiązywały w jego klasie, przy czym sam zobowiązuje się do ich przestrzegania.

2. W ten sposób aktywizujemy klasę, a każdy uczeń jest autorem propozycji. Na to polecenie przeznaczamy około 10 minut, starając się nie ingerować, a tylko wspomagać uczniów koordynując ich działania poprzez propozycję czytelnego zapisu, by to, do czego dochodzą, nie miało formy bezosobowego regulaminu, lecz przyjazną, dla wszystkich zrozumiałą postać.
3. Nauczyciel prosi kolejno każdego z liderów o odczytanie i omówienie wyników pracy swoich grup. Na osobnym arkuszu papieru zapisuje propozycje, dokonując ich selekcji, wybiera różne warianty tych samych przemyśleń. W ten sposób unika się zbytniego nagromadzenia treści, które mogą się powtarzać. Na wypadek niejasnego formułowania należy przedyskutować, co i jak ma być zapisane.
4. Celem burzy mózgów jest pobudzenie wyobraźni, odwołanie się do osobistych doświadczeń uczniów, a także kształcenie umiejętnej pracy w grupie. Dzięki temu uczniowie wypracują także wzajemny szacunek, nie przerywanie sobie, możliwość aktywnego uczestnictwa każdego członka zespołu, ważność jego propozycji.
5. Omawiamy z uczniami jakie korzyści może przynieść przestrzeganie zasad wcześniej ustalonych. Następnie nauczyciel proponuje zastanowić się, w jaki sposób przestrzegać ustalone wspólnie zasady.
6. Uczniowie przepisują ustalony kontrakt na kartki A4. (możemy zachęcić uczniów, aby w domu zilustrowali jakiś wspólnie wypracowany punkt.)

7. Podsumowanie i ocena zajęć

Uczniowie siadają w kole, nauczyciel prowadzący zadaje pytanie: „Co podobało Ci się w dzisiejszych zajęciach?” „Czego się dzisiaj nauczyłeś?” „Czy podoba się im taka forma zajęć?” „Co im się nie podobało w zajęciach?”

8. Praca domowa ucznia

Napisz na osobnej kartce, jakie zasady powinny panować według Ciebie w szkole, pamiętając o Prawach Człowieka i Prawach Dziecka. Poproś rodziców, aby Ci w tym pomogli. Porozmawiaj z rodzicami jakie prawa według nich są ważne.

Bibliografia

- Geudens T.: *Integracja społeczna (Pakiet szkoleniowy T-kit 8)*, Warszawa 2000.
Normann U.: *Trening Pamięci*, Warszawa 2002.
Żuchowska W.: *Oswajanie ze sztuką słowa: początki edukacji literackiej*, Warszawa 1992.
Węglińska M.: *Jak przygotować się do lekcji*, Kraków 1997.

Netografia

<http://www.anikino.pl/dzieci.php?s=czytanki&id=47>

<http://www.literka.pl/article18198.html>

Summary

The schedule of the integrated classes was full of integrating methods and techniques designed in a way to enable all students to participated actively in them. It concentrates mostly on educational principles such as getting to know children and human rights, which are often neglected at schools. Such presentation of the matter will not only be easy but most importantly more interesting for students to understand.